

Jaros, Tadeusz

Powstanie listopadowe 1831-1832 : zerwać niewoli łańcuchy

Przegląd Pruszkowski nr 2, 14-15

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POWSTANIE LISTOPADOWE 1831 - 1832

ZERWAĆ NIEWOLI ŁAŃCUCHY

Uczestniczka Powstania Listopadowego
płk Emilia Plater

Po piętnastu latach od utworzenia niewielkiego Królestwa Polskiego pod berłem cara rosyjskiego, w mglisty, chłodny wieczór 29 listopada 1830 r. rozległo się w Warszawie wołanie: "Do broni Polacy!"

Z tym wołaniem wyszli na ulice Warszawy młodzi podchorążowie ze Szkoły Podchorążych Piechoty i akademicy, aby z bronią w rękę "zerwać jarzmo despotyzmu, zerwać niewoli łańcuchy, proklamować naród polski wolnym".

Tak zaczęło się Powstanie Listopadowe przeciw ostoi despotyzmu - Rosji.

Sejm w manifeście z 20 grudnia 1830 r. ogłosił powstanie za narodowe i określił, że jego celem jest: "nie złożenie oręża przodków, póki nie wywalczymy niepodległości /.../"

Powstanie Listopadowe, to przede wszystkim walka orężna, w której "Wojsko Polskie okryło się nieśmiertelną chwałą, stawiając czoło przez długie miesiące największej potędze świata /.../ Armia powstańcza, przy wszystkich jej brakach, pomyłkach i potknięciach korpusu generalskiego, stoczyła chlubnie największe i najkrwawsze bitwy, jakie miały miejsce w Europie w latach 1830-1848."

W bitwach tych uwidocznili się niebywały heroizm żołnierza polskiego, który zaszczytnie, do ostatka, spełnił swój twardy obowiązek; pod Stoczkiem, Olszynką Grochowska, Wawrem, Wielkim Dębem, Iganiami i Ostrołęką, a także w Puszczy Myszynieckiej i borach Litwy.

Powstanie było nie tylko sprawą narodową, miało też międzynarodowe znaczenie. Uniemożliwiło interwencję zbrojną Rosji przy użyciu armii polskiej przeciw ruchom wolnościowym w Europie, a przede wszystkim ostoniło Francję i Belgię przed tą interwencją.

W październiku 1831 r. Powstanie Listopadowe upadło, ale nie oznaczało to aprobaty niewoli.

Listopadowy, ofiarny czyn powstańczy przekazał bowiem następnym pokoleniom Polaków przesłanie dziejowe - walki o wolność i niepodległość Polski - aż do zwycięstwa.

POWSTANIE STYCZNIOWE 1863 - 1864

RÓWNOŚĆ, WOLNOŚĆ, NIEPODLEGŁOŚĆ

Ostatni dyktator powstania
- Romuald Traugutt

Upadek Powstania Listopadowego 1831 r. oraz terror i ucisk zaborcy rosyjskiego, jaki potem zapanował, nie złamał woli narodu polskiego w dążeniu do odzyskania niepodległości. Rolę budziela ducha narodowego podjęła młodzież studiująca i uczniowie wyższych klas szkół średnich.

Od 1859 r. środkiem budzącym ducha narodowego oraz wyrazem protestu przeciwko represjom rosyjskim stały się manifestacje i nabożeństwa patriotyczne krwawo tłumione przez władze zaborcze.

Zaczęły powstawać tajne organizacje, nawołujące do zbrojnego powstania. Z nich wyłoniło się radykalne stronnictwo "Czerwonych", kierowane przez Centralny Komitet Narodowy /CKN/.

Powstanie wybuchło w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r. Bezpośrednią przyczyną jego wybuchu było ogłoszenie poboru, t.zw. "branki", polegające na

wcieleniu przemocą do armii rosyjskiej osób podejrzanych o przygotowywanie powstania.

W Manifestie ogłoszonym 22 stycznia, Komitet Centralny Narodowy, który przekształcił się w Tymczasowy Rząd Narodowy, wezwał do orężnej walki z najeźdźcą rosyjskim, by zrzucić jarzmo niewoli i odbudować nie-